

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/126/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5116224887
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2019:5116224887.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Erika Vargu a členov senátu - sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Róberta Urbana, v spore žalobcov: 1/ W. M., nar. XX.X.XXXX, bytom L. XXX, 2/ M. D., nar. XX.X.XXXX, bytom L. XXX, právne zastúpených spoločnosťou LALINSKÝ ADVOKÁT s.r.o., so sídlom Žilina, Kálov 653/23-2, proti žalovanému: W. N., nar. X.XX.XXXX., bytom L. XXX, o ochranu osobnosti, na základe odvolania žalobcu 2/ proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 7C/207/2016-80 zo dňa 11. marca 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e** vo výroku o zamietnutí žaloby, v jeho časti týkajúcej sa žalobcu 2/, ako aj vo výroku o trovách prvoinštančného konania, v jeho časti týkajúcej sa žalobcu 2/.

Rozsudok súdu prvej inštancie **p o n e c h á v a n e d o t k n u t ý m** vo výroku o zamietnutí žaloby, v jeho časti týkajúcej sa žalobcu 1/, ako aj vo výroku o trovách prvoinštančného konania, v jeho časti týkajúcej sa žalobcu 1/.

Žalovaný **m á v o č i** žalobcovi 2/ **n á r o k** na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd (ďalej v texte aj ako súd prvej inštancie) zamietol žalobu žalobcov 1/ a 2/, ktorou sa (títo) domáhali voči žalovanému (titulom ochrany osobnosti) ospravedlnenia za jeho výroky prednesené na ich adresu.

2. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že zo strany žalovaného nedošlo k neoprávnenému zásahu do práva žalobcov na ochranu osobnosti. Ako podstatu predmetného sporu označil/vyhodnotil riešenie vyváženosti pri strete práva na ochranu osobnosti s právom na slobodu prejavu. Pri skúmaní tejto otázky je primárne rozhodné, či sa jedná o výkon práva žalovaného informovať verejnosť vyplývajúceho zo slobody prejavu alebo nie. Podľa okresného súdu ESLP zdôrazňuje úlohu slobody prejavu garantovaných v ods.1 čl. 10 Dohovoru ako jedného zo základných kameňov demokratickej spoločnosti; absencia tejto ju pojmovovo vylučuje. S obmedzením vyplývajúcim z ods. 2 sa vzťahuje nielen pre „informácie“ a „myšlienky“, ktoré sú prijímané priaznivo, alebo ktoré sa považujú za neškodné, či nedôležité, ale rovnako aj na tie, ktoré sú nepríjemné, šokujúce či znepokojujúce. Takto si to vyžaduje pluralizmus, tolerancia a veľkorysosť, bez ktorých neexistuje demokratická spoločnosť (rozs. Handyside, séria A-24, s.23, ods.49). V uvedenej súvislosti okresný súd poukázal na to, že žalobcovia sú vrcholnými predstaviteľmi Združenia drobnovlastníkov lesov L. (ďalej len „Združenie“) a že v súvislosti s výkonom ich funkcií sú zodpovední za riadny chod Združenia, či už pri rozhodovaní o nakladaní s majetkom jednotlivých spoločníkov Združenia, hospodárení Združenia, rozdeľovaní zisku, príp. úhrady strát Združenia a že v súvislosti s výkonom ich funkcií môže dôjsť k stretu názorov s osobami účastnými v Združení a na dianí v Združení a že v dôsledku toho sa môže ich činnosť stať predmetom hodnotenia a kritiky a (preto) musia počítať s tým, že vstup do funkcií v predmetnom Združení s veľkým počtom

členov prináša aj istý stupeň obmedzenia súkromného života a kritiku, ktorá môže byť v istých situáciách aj ostrejšia. Tiež vzhľadom na účel a činnosť Združenia (ide o združenie drobnovlastníkov lesov, ktorí preberajú do užívania im patriace lesné nehnuteľnosti, ale aj nehnuteľnosti prebraté do užívania na základe rozhodnutia Pozemkového fondu SR až do úplného majetkoprávneho vysporiadania, nehnuteľností získaných nájmom alebo z iného právneho dôvodu, nadväzne na čo Združenie môže vykonávať na tomto majetku hospodársku činnosť, resp. produkciu drevnej hmoty, drevovýrobu a obchodnú činnosť) môže byť jeho činnosť, resp. činnosť jeho vrcholových predstaviteľov predmetom záujmu aj širšej verejnosti.

3. Súd prvej inštancie považoval za preukázané, že dňa 22.2.2016 bola v relácii Reportéri na programovej službe Jednotka RTVS odvysielaná reportáž, ktorá sa venovala činnosti Združenia spojenej s ťažbou lesných porastov aj v časti lesov, ktoré sú majetkovoprávne nevysporiadané, resp. ktorých vlastníci sú neznámi, v ktorej sa vyjadrovali žalovaný ako člen Združenia, zástupca Lesov, š.p., zástupca Ministerstva pôdohospodárstva SR, bývalý lesný hospodár, ako aj ďalšie osoby, a títo vyjadrovali svoje názory a stanoviská k ťažbe lesného porastu v časti nevysporiadaných lesov. V rámci relácie boli odvysielané aj výroky prednesené žalovaným na valnom zhromaždení Združenia, ktoré sú predmetom tejto žaloby a ktoré boli získané, natočené, skrytou kamerou v priebehu valného zhromaždenia. Nešlo teda o výroky, ktoré žalovaný predniesol priamo v relácii pri jeho vyjadreniach redaktorky, ktorá reportáž spracovala, zábery z jeho vyjadrení na valnom zhromaždení boli len použité pre samotnú reportáž. Vyjadrenia žalovaného na valnom zhromaždení použité v reportáži boli zostrihané a nebol k nim dokreslený celý kontext priebehu valného zhromaždenia. Z takto odvysielaných zostrihaných častí je zrejmé, že žalovaný vystúpil na valnom zhromaždení a vykonával právo člena Združenia vyjadrovať sa na valnom zhromaždení. Čo však bolo predmetom jeho celkového vystúpenia na valnom zhromaždení žalobcovia nepreukázali. Súd nemohol vychádzať len zo zostrihaných izolovaných viet, ktoré žalovaný predniesol na valnom zhromaždení, lebo nedávajú obraz o celkovom obsahu a kontexte vystúpenia žalovaného pre posúdenie či sú tvrdením skutočností alebo hodnotiacim úsudkom.

4. Zábery, tak ako boli zostrihané v predmetnej relácii, však podľa okresného súdu ani nepreukazujú, že (prvá veta) ... „vykrádate nevysporiadané parcely, drevo predávate a potom delíte medzi ľudí. Pôjdeme do basy všetci, lebo vy ľudí navádzate na krádež....“ bola priamo adresovaná žalovaným, nakoľko pri jej prednese sa žalovaný obracal nielen k predsedníckemu stolu, pri ktorom sedeli viaceré osoby, ale aj na prítomných účastníkov. Obsah celého vystúpenia žalovaného na valnom zhromaždení v konaní preukázaný nebol. V akej súvislosti žalovaný uvedené výroky predniesol, možno usudzovať len z celého kontextu predmetnej relácie, resp. reportáže, vyjadrení dotazovaných osôb v relácii, vyjadrení žalovaného v relácii, ako aj z predložených listinných dôkazných prostriedkov predložených žalovaným, a to najmä vyjadrenia Lesov, š.p. (neuzatvorenie nájomnej zmluvy, neuhradenie finančných prostriedkov za neznámych vlastníkov), Záznamom z výkonu štátneho dozoru v lesoch (nesprávne evidované Združenie bez právnej subjektivity, nesprávne evidované pozemky obhospodarované Združením), z ktorých jednoznačne vyplývajú nedostatky v činnosti Združenia ako obhospodarovateľa lesných pozemkov.

5. Preto v kontexte obsahu celej relácie, nie obsahu vystúpenia žalovaného na valnom zhromaždení, súd prvej inštancie uzavrel, že žalovaný podroboval kritike vedenie Združenia, ktorého bol členom. Súd pritom vzal do úvahy postavenie žalovaného ako osoby, ktorý vyjadruje svoje názory, resp. podáva informáciu, ako aj postavenie žalobcov ako osôb, ktoré sú predmetom kritiky, a preto kontext celej reportáže viedol okresný súd ku konštatovaniu, že vyjadrenia žalovaného v relácii Reportéri boli hodnotiacimi úsudkami k činnosti Združenia pri ťažbe lesov vychádzajúcimi z dostatočnej skutkovej základne a neprekračujúce medze vecnej kritiky. Ich cieľom bolo upozorniť na nedostatky a poukázať na otázky, ktoré môžu vyvolať oprávnené obavy. Kritika žalovaného smerovala k žalobcom len vo vzťahu k ich pôsobeniu vo vedení Združenia, resp. z titulu funkcií, ktoré v ňom žalobcovia zastávali; pričom účel, ktorý kritika sledovala, bolo zjednanie nápravy v oblasti plnenia zákonom uložených povinností (Zákon o lesoch, vyhlášky v oblasti lesného hospodárstva atď.) zo strany vedenia Združenia s cieľom zabrániť vzniku škôd alebo záväzkov členov Združenia.

6. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie tak, že žalovanému priznal nárok na ich náhradu voči žalobcom 1/ a 2/ v celom rozsahu. Vychádzal z plného úspechu žalovaného v spore (§ 255 ods. 1 CSP).

7. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca 2/, ktorý sa domáhal jeho zmeny - vyhovenia žalobe v celom rozsahu, alternatívne jeho zrušenia a vrátenia veci okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

8. Okresnému súdu vytýkal, že pri rozhodovaní a zisťovaní skutkového a právneho stavu veci nezaoberal viacerými skutočnosťami, odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe a nevykonal žalobcom 2/ navrhované dôkazy.

9. Odvolateľ argumentoval, že navrhol výsluch viacerých svedkov, ako aj svojej osoby, ktorému návrhu okresný súd nevyhovel, pričom to však nijako neodôvodnil. Predmetné výpovede by odstránili pochybnosti vyslovené okresným súdom - že výroky vyslovené žalovaným na valnom zhromaždení boli smerované práve voči žalobcom, resp. žalobcovi 2/. Zároveň žalovaný nikdy nerozporoval, že by jeho výroky vyslovené na valnom zhromaždení a následne odvysielané v relácii Reportéri neboli smerované voči žalovanému 2/. Nejde teda o medzi stranami spornú skutočnosť, napriek tomu sa ňou okresný súd zaoberal, resp. z vlastnej iniciatívy arbitrárne neprípustne zmenil nesporné skutočnosti na sporné. Odmietnutie vykonania výsluchu navrhovaných svedkov viedlo k tomu, že súd prvej inštancie rozhodol na základe nesprávne zisteného skutkového stavu, ktorý následne viedol k nesprávnym právnym záverom. Výpovede navrhnutých svedkov mali tiež preukázať, že tvrdenia žalovaného nie sú pravdivé a poškodzujú žalobcu 2/ a jeho kredit v spoločnosti, ako aj v očiach členov Združenia a celkovo obyvateľov obce L..

10. Odvolateľ tiež namietol záver okresného súdu, že zo strany žalovaného šlo o oprávnenú a vecnú kritiku. Žalovaný nepreukázal, že by jeho tvrdenia voči žalobcovi 2/ boli pravdivé. Nie je možné, aby pravdivosť výrokov žalovaného bola dôvodom na zamietnutie žaloby, keďže nebola preukázaná. Súd prvej inštancie sa nezaoberal spornosťou pravdivosti výrokov žalovaného.

11. Okresný súd ďalej nesprávne prirovnal funkciu žalobcu 2/ v Združení k funkcii verejného činiteľa, ktorý je nútený zniesť väčšiu mieru kritiky. V prípade funkcie žalobcu 2/ totiž nejde o verejnú funkciu, ktorá by mala z hľadiska ochrany osobnosti obmedzovať žalobcu 2/ a vystavovať ho znášaniu neoprávnenej kritiky, resp. zakladať u neho vyšší stupeň obmedzenia súkromného života. Výkon funkcie predsedu Združenia žalobcom 2/ nemôže nijako ospravedlňovať konanie žalovaného. Funkcia žalobcu 2/ pôsobí výlučne v združení, nie je nijako prezentovaná navonok tak, aby mohli tretie osoby vnímať osobu žalobcu 2/ ako verejne známou.

12. Záverom odvolateľ namietal preskúmateľnosť napadnutého rozsudku, keď konštatoval, že pre rozhodnutie podstatné závery súdu nie sú v odôvodnení rozsudku relevantným spôsobom odôvodnené.

13. Žalovaný v písomnom vyjadrení k odvolaniu žiadal napadnutý rozsudok potvrdiť. Zdôraznil, že žalobcovia sú osoby činné v Združení a jeho vyjadrenia a oprávnená kritika smeruje len vo vzťahu k ich pôsobeniu vo vedení označeného združenia a z titulu funkcií, ktoré v ňom žalobcovia zastávajú; jeho kritika neprekračuje medze vecnej kritiky, je primeraná obsahom aj formou a sleduje zjednanie nápravy v oblasti plnenia zákonom uložených povinností zo strany Združenia. Údaje, ktoré uviedol, a skutočnosti, na ktoré poukázal, sú pravdivé a neskresľujúce, ohľadom čoho doposiaľ predložil dostatok dôkazov. Tiež uviedol, že ako ďalší dôkaz prikladá Doplnok dohody o odovzdaní užívacích práv v k.ú. L., Č. j. 32/120/2000 zo dňa 7.1.2000, pričom upriamil na jeho stranu 22.

14. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie podala subjektívne legitimovaná strana sporu (§ 359 CSP) v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), preskúmal vec v rozsahu danom v ustanovení § 379 CSP a § 380 ods. 1 CSP (z tohto titulu nedotknutým ponechal rozsudok okresného súdu vo vzťahu k žalobcovi 1/ vo výrokoch vo veci samej a o trovách konania) a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario za použitia § 219 ods. 3 v spojení s 378 ods. 1 CSP) rozsudok okresného súdu v napadnutej časti potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny.

15. Náležitou je východisková úvaha okresného súdu, v zmysle ktorej žalobcovia z titulu svojich funkcií v Združení boli/sú povinní znášať zvýšenú mieru kritiky, t.j. zásahov do ich osobnostných práv. Súd prvej inštancie poukázal v bodoch 40. a 41. svojho rozsudku na určujúce a platné aspekty/postuláty, vo svetle ktorých je potrebné nahliadať na dotknutú problematiku. Sporné výroky žalovaného pritom bezprostredne súvisia (práve a len) s výkonom funkcií žalobcov v Združení.

16. Nadväzne okresný súd v bode 44. odôvodnenia poukázal na konkrétne nedostatky v činnosti Združenia, ktoré mal za preukázané na základe konkrétnych listinných podkladov. V týchto nedostatkoch (súd) videl základ/dôvod pre kritiku Združenia, resp. jeho funkcionárov - žalobcov zo strany žalovaného. Inak povedané, v kontexte zistených nedostatkov v činnosti Združenia súd prvej inštancie vzhliadol sporné výroky žalovaného ako oprávnenú kritiku žalobcov - funkcionárov Združenia členom Združenia a s legitímnym cieľom chrániť záujmy Združenia, resp. jeho členov.

17. Opísaný zásadný záver žalobca 2/ v priebehu konania pred súdom prvej inštancie, ani vo svojom odvolaní relevantne nevyvrátil/nespochybnil. Pokiaľ (aj) v odvolaní poukazuje na nesprávne zistený skutkový stav, t.j., že sporné tvrdenia žalovaného mali byť nepravdivé/zavádzajúce, tak to uvádzal len v súvislosti s nevypočutím ním navrhovaných svedkov. Žiadny konkrétnym/kvalifikovaným spôsobom však správnosť (samotného) vyššie uvedeného skutkového záveru (bod 16 tohto odôvodnenia - preukázanie nedostatkov v činnosti Združenia konkrétnymi listinnými dôkazmi) okresného súdu nespochybňoval.

18. Ak žalobca 2/ okresnému súdu vytýkal, že sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe, prípadne v závere svojho odvolania namietal preskúmateľnosť napadnutého rozsudku, jednalo sa o všeobecné konštatovania bez bližšej špecifikácie.

19. Konštatované - t.j., že namietané výroky nepresahujú rámec legitímnej/akceptovateľnej kritiky Združenia vykazujúceho v rámci svojej činnosti viaceré nedostatky - vo svojom súhrne vylučuje v okolnostiach súdenej veci možnosť úspešného uplatnenia predmetného nároku titulom žaloby na ochranu osobnosti (zo strany odvolateľa).

20. Na opísanom závere o vecnej správnosti meritórneho posúdenia veci nič nemení skutočnosť, že okresný súd (ako správne namieťa odvolateľ) nijako nezdôvodnil nevykonanie žalobcami navrhovaných dôkazov, konkrétne svedeckých výpovedí (ako aj výpovedí samotných žalobcov). Z hľadiska preskúmateľnosti súdneho rozhodnutia bolo žiaduce, aby súd prvej inštancie uviedol, prečo nevykonali žalobcami navrhované dôkazy.

21. Zároveň však z obsahu spisu vyplýva, že výsluch svedkov navrhli žalobcovia až v písomnom podaní predloženom na pojednávaní dňa 6.2.2019, pričom tento postup nemal súvislosť so súčasne navrhnutou zmenou petítu, nakoľko v prípade tejto navrhovanej zmeny šlo v zásade o upresnenie formulácie petítu, nie o významnejší obsahový odklon od pôvodného petítu. Od začiatku konania muselo byť žalobcom zrejmé, že budú musieť preukázať nepravdivosť sporných tvrdení žalovaného. Odvolací súd preto v danej spojitosti upriamuje pozornosť odvolateľa na ust. § 153 CSP upravujúce tzv. sudcovskú koncentráciu konania - poučenie o jej následkoch (v podobe neprihliadania na oneskorene uplatnené prostriedky procesného útoku/obrany) spolu s výzvou na označenie dôkazov v lehote 10 dní bolo žalobcom doručené (už) dňa 25.5.2017 !!! (č.l. 53-54 spisu).

22. Okrem toho, pokiaľ mal súd prvej inštancie preukázanú podstatnú skutkovú okolnosť, a to že zo strany žalovaného šlo o oprávnenú kritiku, na základe iných dôkazov (viď už vyššie spomenutý bod 44. odôvodnenia napadnutého rozsudku), potom nebol dôvod vykonávať ďalšie stranami navrhované dôkazy.

23. Možno sa stotožniť s argumentáciou odvolateľa, že otázka, či výroky žalovaného, resp. ich časť, boli smerované na žalobcov, nebola v danom prípade sporná. Žalovaný netvrdil, že by jeho sporné vyjadrenia nesmerovali k žalobcom (§ 151 ods. 1 CSP). Záver okresného súdu, že nebolo preukázané, že časť sporných vyjadrení (prvá veta) bola priamo adresovaná žalobcom, teda (už) z hľadiska princípov procesu dokazovania nie je správny. Uvedené však bez ďalšieho nemá vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia. Okresný súd totiž nezaložil svoje rozhodnutie primárne na predmetnom (nesprávnom) závere, ale na závere, že šlo o prípustnú kritiku žalobcov zo strany žalovaného (a teda otázka, kto bol adresátom sporných výrokov žalovaného, stráca relevanciu).

24. Nad bezprostredne nevyhnutný rámec krajský súd poukazuje aj na spornosť/otáznosť pasívnej legitímácie, ktorú (spornosť) vyvoláva (samotnými) žalobcami prezentované vymedzenie/opis skutkového stavu. Z neho totiž nie je zjavné, či žalobcom vadí, t.j. či za zásah do svojich práv považujú skutočnosť, že žalovaný sporné tvrdenia predniesol na Valnom zhromaždení Združenia (čo je nepochybne platforma/priestor, kde apel/konstruktívna kritika na konanie predstaviteľov Združenia mal/mohol odznieť) alebo skutočnosť, že zostih z predmetných tvrdení bol odvysielaný v televíznej relácii/reportáži RTVS. V druhom prípade by (za určitých okolností) vyvstávala otázka zodpovednosti vysielateľa za obsah reportáže. Uvedené však opätovne nevylučuje vecnú správnosť zamietavého výroku okresného súdu, naopak, išlo by (v prípade postačujúceho skutkového vymedzenia žaloby z tohto pohľadu) „len“ o ďalší (v zmysle samostatný) dôvod pre zamietnutie žaloby.

25. Vychádzajúc z uvedených úvah a záverov krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu v merite veci (vo vzťahu k žalobcovi 2/).

26. Rovnako potvrdil napadnutý rozsudok aj vo výroku o trovách prvoinštančného konania (medzi žalobcom 2/ a žalovaným) ako od meritórneho rozhodnutia závislom. Súd prvej inštancie náležite aplikoval zásadu úspechu v spore.

O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP. Žalobca 2/ nebol so svojím odvolaním úspešný ani v časti, čo predstavuje plný úspech žalovaného. O konečnej/konkrétnej výške týchto trov rozhodne v zmysle § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie

27. Toto rozhodnutie krajského súdu bolo prijaté hlasovaním senátu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolanie možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k niektorej z uvedených väd. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom. Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Povinnosť zastúpenia advokátom neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.